

"Varmaotteisen viettelevä." – NEW YORK TIMES

K R I S T I N
H A N N A H

WSOY

*Alaskan
taivaan alla*

ALASKAN
TAIVAAN
ALLA

Kristin
Hannah

SUOMENTANUT MARJA HELANEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Englanninkielinen alkuteos
The Great Alone

Copyright © 2018 by Kristin Hannah. All rights reserved.
Published by agreement with Licht & Burr Literary Agency, Denmark on
behalf of Jane Rotrosen Agency, LLC.

Suomenkielinen laitos © Marja Helanen ja WSOY 2021
Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-46504-2

PAINETTU EU:SSA

*Sukuni naisille. He kaikki ovat sotureita:
Sharon, Debbie, Laura, Julie, Mackenzie, Sara, Kaylee, Toni,
Jacquie, Dana, Leslie, Katie, Joan, Jerrie, Liz, Courtney ja Stephanie.
Ja Braden, uusin seikkailijamme.*

*Luonto ei koskaan petä meitä;
me itse aina petämme itseämme.*

— JEAN-JACQUES ROUSSEAU

↻ 1974 ↻

YKSI

Sinä keväänä sade pyyhki kattoja mahtavina ryöppyinä ropisten. Vesi etsiytyi pienimpiinkin rakosiin ja heikensi vankimpiakin perustuksia. Maamöhkäleet, jotka olivat pysyneet paikoillaan sukupolvien ajan, valuivat alas maanteille kuin kuonakasat vieden mennessään taloja, autoja ja uima-altaita. Puita kaatui, rysähteli voimalinjoille, sähkötkatkesivat. Joet tulvivat yli äyräittänsä, huljuivat pihojen poikki, turmelivat koteja. Toisiaan rakastavat ihmiset tiuskivat, ja tappeluita syntyi veden noustessa ja sateen jatkuessa.

Lenikin oli kireänä. Hän oli uusi tyttö koulussa, pelkkä naama väkijoukossa, tyttö, jolla oli pitkät hiukset keskijakauksella; tyttö, jolla ei ollut kavereita ja joka kulki yksin kouluun.

Nyt hän istui sängyllään rimppakintut lattarintaa vasten vedettyinä, koirankorvainen *Ruobometsän kansa* -pokkari avoimena vieressään. Hän kuuli matalan talon ohuiden seinien läpi äidin äänen: *Ernt kulta, älä viitsi. Kuuntele. . .* Ja isän vihaisen: *Jätä minut helvetti vieköön rauhaan.*

Taas sitä samaa. Riitaa. Huutoa.

Pian seuraisi itku.

Tällainen sää kaivoi isästä esiin synkkyyden.

Leni vilkaisi yöpöydän kelloa. Jos hän ei lähtisi heti, hän myöhästyisi koulusta. Jo se oli kurjaa, että oli uusi tyttö yläkoulussa, ja sen kurjuuden kruunasi vain huomion keskipeiteeksi joutuminen. Hän oli oppinut sen kantapään kautta. Viimeisten neljän vuoden aikana hän oli käynyt viittä koulua. Kertaakaan hän ei ollut päässyt kunnolla muiden sakkiin, mutta elätti sinnikkäästi toivoa. Leni veti syvään henkeä, oikaisi koipensa ja luisui pois kapealta sängyltä. Hän liikkui hiljaa huoneensa poikki, kulki pitkin käytävää ja seisahtui keittiön ovensuuhun.

»Hittolainen, Cora», isä sanoi. »Kyllä sinä tiedät, miten rankkaa minulla on.»

Äiti astui askelen isää kohti käsi ojossa. »Tarvitset apua, kulta. Ei se sinun syytäsi ole. Painajaiset →»

Leni karaisi kurkkuaan saadakseen toisten huomion. »Hei», hän sanoi.

Isä näki hänet ja astui askelen kauemmas äidistä. Leni näki, miten väsyneeltä isä näytti, miten lannistuneelta.

»Minä – minun pitää mennä kouluun», Leni sanoi.

Äiti työnsi käden pinkin tarjoilijanpukunsa rintataskuun ja otti esiin savukkeensa. Hän näytti väsyneeltä; hän oli ollut iltavuorossa ja menisi tänään lounasvuoroon. »Mene vaan, Leni. Et saa myöhästyä.» Äidin ääni oli tyyni ja hellä, yhtä hento kuin hän itse.

Leniä pelotti jäädä ja pelotti lähteä. Oli omituista – jopa tyhmää – että hän koki usein olevansa perheen ainut aikuinen. Aivan kuin hän olisi ollut vakauttaja, joka piti Allbrightien kiikkerän paatin tasapainossa. Äiti harrasti iänikuista »itsensä etsintää». Parin viime vuoden aikana hän oli kokeillut EST-ryhmäpsykologiaa, elämäntapavalmennusta ja henkistä valvautumista, unitarismia, jopa buddhismia. Äiti oli käynyt läpi ne

kaikki ja poiminut rusinat pullasta. Lenin mielestä äidillä oli useimmiten ollut tuomisinaan vain t-paitoja ja tokaisuja, sellaisia kuin *Mikä on, on, mikä ei ole, ei ole*. Siitä kaikesta ei tuntunut jääneen juuri mitään käteen.

»Mene», isä sanoi.

Leni sieppasi reppunsa tuoilta keittiönpöydän vierestä ja suuntasi ulko-ovelle. Kun ovi läimähti kiinni hänen jäljessään, hän kuuli heidän taas aloittavan.

Hitto vieköön, Cora –

Ernt kiltti, kuuntele nyt –

Aina ei ollut ollut tällaista. Niin äiti ainakin väitti. Ennen sotaa he olivat olleet onnellisia, silloin kun he olivat asuneet asuntovaunualueella Kentissä. Isällä oli ollut hyvä mekaanikon pesti, ja äiti oli nauranut alituisen ja laittanut ruokaa tanssahdellen »Piece of My Heart» -kappaleen tahtiin. (Tanssiva äiti oli oikeastaan kaikki, mitä Leni niistä vuosista muisti.)

Sitten isä lähti Vietnamiin, ammuttiin alas ja vangittiin. Ilman isää äiti romahti; silloin Leni ensi kerran ymmärsi äitinsä haurauden. He ajelehtivat jonkin aikaa, hän ja äiti, siirtyivät työpaikasta toiseen, kaupungista toiseen, kunnes löysivät viimein kodin oregonilaisesta kommuunista. Siellä he hoitivat mehiläispesä, valmistivat laventelipussukoita myytäväksi maalaismarkkinoilla ja osallistuivat sodanvastaisiin mielenosoituksiin. Äiti muutti persoonallisuuttaan ihan sen verran, että sopeutui sakkiiin.

Kun isä viimein oli palannut kotiin, Leni tuskin tunsi häntä. Lenin muistojen komeasta, nauravasta miehestä oli tullut ailahteleva, nopeasti pillastuva ja etäinen. Isä vaikutti inhoavan kaikkea kommuunissa, joten he muuttivat pois. Sitten he muuttivat taas. Ja taas. Mikään ei koskaan sujunut isän mielen mukaan.

Isä ei pystynyt nukkumaan eikä pysymään yhdessäkään työpaikassa, vaikka äiti vannoi hänen olevan maailman paras mekaanikko.

Siitä isä ja äiti tänä aamuna riitelivät: isä oli taas saanut potkut.

Leni nykäisi hupun päähänsä. Koulumatkalla hän kulki hyvin hoidettujen asuinkortteleiden halki, kiersi synkän metsän (pysy poissa sieltä), ohitti A&W-pikaruokapaikan, jossa highschoolilaiset notkuivat viikonloppuisin, sekä bensaseman, jossa autot jonottivat viisikymmentäviisi senttiä gallonalta maksavaa bensaa. Siitä kaikki nykyään vihoittelivatkin – bensan hinnasta.

Sikäli kuin Leni saattoi päätellä, aikuiset olivat ylipäättään kireitä, eikä mikään ihme. Vietnamin sota oli jakanut maan. Huonot uutiset täyttivät sanomalehdet päivittäin: Weatherman-liikkeen tai IRA:n tekemät pommitukset, lentokonekaappaukset, Patty Hearstin sieppaus. Münchenin olympialaisten verilöyly oli kauhistuttanut koko maailmaa, samoin Watergate-skandaali. Ja viime aikoina Washingtonin osavaltioista oli alkanut kadota opiskelijatyttöjä jäljettömiin. Maailma oli vaarallinen.

Leni olisi antanut mitä vain, jos olisi juuri silloin saanut kunnan ystävän. Muuta hän ei oikeastaan halunnutkaan kuin jonkun, jonka kanssa jutella.

Toisaalta omista murheista puhuminen ei auttanut yhtään. Mitä mieltä avautumisessa oli?

Kyllähän isä menetti silloin tällöin malttinsa ja karjui, eikä heillä ollut koskaan tarpeeksi rahaa, ja he muuttivat alituisen uuteen paikkaan päästäkseen eroon velkojista, mutta se oli heidän elämäntapansa, ja perheessä riitti rakkautta.

Mutta toisinaan, varsinkin tällaisina päivinä, Leniä pelotti. Hänestä tuntui siltä kuin hänen perheensä olisi seissyt suurella

jyrkän teellä, joka voisi sortua minä hetkenä hyvänsä, murentua kuin ne talot, jotka syöksyivät rytisten alas Seattlen hyllyviä, vettyneitä rinteitä.

Koulun jälkeen Leni käveli sateessa yksin kotiin.

Kotitalo sijaitsi umpikujaan päättyvän tien keskivaiheilla, pihalla, joka ei ollut yhtä hyvin hoidettu kuin muut. Matalan, kaarnanruskean talon kukkalaatikot olivat tyhjästä ja rännit tukossa, eikä autotallin ovi mennyt kiinni. Rikkaruohot rehoittivat hapertuvista, harmaista kattolaatoista. Tyhjä lipputanko sojotti taivaalle syyttävänä sormena, aivan kuin todisteena siitä, miten kauheasti isä inhosi tämän maan hunningolle menoa. Mieheksi, jota äiti kutsui patriootiksi, isä totisesti vihasi hallitusta.

Leni näki isän istuvan autotallissa vinoon kellahtaneella askartelupöydällä. Vieressä seisoivat äidin kolhiintunut Mustang, jonka kuomu oli paikattu ilmastointiteipillä. Tallin seinustoja reunustivat pahvilaatikot täynnä tavaraa, jota ei vielä ollut purettu edellisen muuton jäljiltä.

Isällä oli yllään – kuten yleensä – rispaantunut maastotakkinsa ja kuluneet Levikset. Hän istui kyyryssä, kyynärpäät reisiin nojaten. Pitkät, mustat hiukset olivat takkuinen pehko ja viikset trimmauksen tarpeessa. Likaiset jalat olivat paljaat. Kokoon lysähtäneenä ja väsyneenä näköisenäkin hän oli komea kuin filmitähti. Kaikki olivat sitä mieltä.

Isä kallisti päätään ja tihrusti Leniä hiustensa läpi. Hymy, jonka hän Lenille soi, oli hieman reissussa räjähtänyt, mutta valaisi silti kasvot. Se isässä olikin: hän saattoi olla pahantuu-

linen ja herkästi tulistuva, joskus jopa vähän pelottava, mutta se johtui vain siitä, että hän koki hurjan voimallisesti kaiken sellaisen kuin rakkauden, menetyksen ja pettymyksen. Erityisesti rakkauden. »Lenora», isä sanoi karhealla tupakoitsijan äänellään. »Odotinkin sinua. Anna anteeksi. Menetin malttini. Ja työni. Olet varmasti hiton pettynyt minuun.»

»En ole.»

Leni tiesi, miten pahoillaan isä oli. Se näkyi isän kasvoista. Pienempänä Leni oli joskus miettinyt, mitä iloa kaikesta tuosta anteeksipyytelystä oli, jos mikään ei koskaan muuttunut, mutta äiti oli selittänyt hänelle. Sota ja vankeus olivat katkaisseet isässä jotain. *Aivan kuin hänen selkänsä olisi katkennut*, äiti oli sanonut. *Ei ihmistä lakkaa rakastamasta, kun hän kärsii. Sitä tulee vain vahvemmasi, jotta voi olla toiselle tueksi. Hän tarvitsee minua. Meitä.*

Leni istahti isän viereen. Isä kietoi kätensä hänen ympärilleen, veti hänet lähemmäs. »Maailmaa johtavat mielipuolet. Tämä ei ole enää minun Amerikkani. Haluan...» Isä ei vienyt lausettaan loppuun, eikä Lenikään sanonut mitään. Hän oli tottunut isänsä suruun, isän pettymykseen. Isä lopetti lauseitaan kesken kaiken aikaa, aivan kuin olisi pelännyt lausua ääneen pelottavia tai masentavia ajatuksia. Leni tiesi tuon vaihtoisuuden ja ymmärsi sen; usein oli paras pysyä vaiti.

Isä työnsi käden taskuun ja veti esiin pahasti ryttääntyneen tupakka-askin. Hän pani palamaan, ja Leni veti sisäänsä kiterää, tuttua tuoksua.

Hän tiesi, millaiset tuskat isällä oli. Hän heräsi välillä isän itkuun ja äidin lohdutusyrityksiin, sellaisiin kuin: *Shhh, no niin, Ernt, se on obi jo, olet kotona turvassa.*

Isä pudisti päätään ja puhalsi suustaan siniharmaan savukiehkuran. »Haluan vain... enemmän kai. En työpaikkaa. Elämän. Haluan kulkea kadulla pelkäämättä, että minua hau-

kutaan vauvantappajaksi. Haluan...» Isä huokaisi. Hymyili.
»Älä huoli. Kyllä se tästä. Kyllä me pärjätään.»

»Saat uuden työpaikan», Leni sanoi.

»Tietenkin saan, Punapää. Huomenna kaikki on paremmin.»
Niin Lenin vanhemmat aina sanoivat.

Kylmänä, kolkkona huhtikuun puolenvälin aamuna Leni nousi varhain ja valtasi paikan olohuoneen kulahtaneelta kukkasohvalta, avasi television ja valitsi *Today*-uutisohjelman. Hän sääti television päällä sojottavia antennoja terävöittääkseen kuvaa. Kun ruutu kirkastui, Barbara Walters kuului sanovan: »... Patricia Hearst, joka nykyään käyttää nimeä Tania, pitelee tässä valokuvassa M1-karbiinia San Franciscossa äskettäin tehdystä pankkiryöstöstä. Silminnäkiäjöiden mukaan 19-vuotias perijätär, jonka Symbioottinen vapautusarmeija helmikuussa sieppasi...»

Leni oli ällikällä lyöty. Hän ei vielääkään voinut uskoa, että jokin *armeija* voisi marssia sieppaamaan nuoren tytön tämän asunnosta. Miten kukaan saattoi olla turvassa sellaisessa maailmassa? Ja miten ihmeessä rikkaasta nuoresta tuli vallankumouksellinen nimeltä Tania?

»No niin, Leni», äiti sanoi keittiöstä. »Laittaudupas valmiiksi kouluun.»

Ulko-ovi paukahti auki.

Isä tuli sisään virnistellen niin, että tuohon hymyyn oli pakko vastata. Isä näytti jotenkin suhteettomalta, elämää suuremmalta matalassa keittiössä, voimaa pursuavalta kosteusvaurioisia, harmaita seinä vasten. Isän hiuksista tippui vettä.

Äiti seiso lieden ääressä paistamassa aamiaiseksi pekonia.

Isä pyyhälsi keittiöön ja väänsi ikilevytasolla kököttävän transistoriradion volyymin kovemmalle. Sieltä kuului rahisevaa rokkia. Isä nauroi ja vetäisi äidin syliinsä.

Leni kuuli isän kuiskaavan: »Olen pahoillani. Anna anteeksi.»

»Ainahan minä», äiti sanoi ja tarrautui isään aivan kuin peläten, että tämä työntäisi hänet pois.

Isä piti kätensä äidin vyötäisillä ja vei hänet keittiön pöydän luo. Isä veti esiin tuolin ja sanoi: »Leni, tules tänne!»

Lenistä oli ihanaa, kun hänet otettiin mukaan. Hän lähti paikaltaan sohvalta ja istuutui äidin viereen. Isä hymyili Lenille ja ojensi hänelle pokkarin. *Erämaan kutsu.* »Tähän sinä rakastut, Punapää.»

Isä istuutui äitiä vastapäätä ja hilautui lähelle pöytää. Hänen kasvoillaan oli hymy, josta Leni arvasi, että hän oli saanut taas Loistoidean. Leni oli nähnyt tuon hymyn aina, kun isällä oli suunnitteilla heille elämänmuutos. Ja isällä oli ollut paljon suunnitelmia: kaiken omaisuuden myynti ja vuoden leireily ja ajelu pitkin Big Surin rantatietä; minkkitarhaus (miten karmeaa *se* olikaan ollut); American Seed -siemenfirman pakkausten kaupittelu Keski-Kaliforniassa.

Isä kaivoi taskustaan taitellun paperinpalan ja läjäytti sen riemukkaasti pöytään. »Muistatko kaverini Bo Harlanin?»

Äidiltä kesti hetki vastata. »Ai Vietnamista?»

Isä nyökkäsi ja sanoi Lenille: »Bo Harlan oli joukkueenjohtaja ja minä helikopterin ampujana. Pidimme huolta toisistamme. Olimme samassa kopterissa, kun se putosi ja meidät vangittiin. Kestimme yhdessä sen helvetin.»

Leni huomasi isän tärisevän. Isä oli kääriyt paidanhihansa, joten Leni näki palovamma-arvet, jotka kulkivat isän ranteesta kyynärpäähän poimuisina, rumina ihoharjanteina, jotka eivät

koskaan päivettyneet. Leni ei tiennyt, mistä arvet olivat tulleet – isä ei koskaan kertonut, eikä hän koskaan kysynyt – mutta vangitsijat olivat saaneet ne aikaan. Sen verran Leni oli osannut päätellä. Arvet peittivät myös isän selkää, kiristivät ihon kiemuroille ja kurtuille.

»Minut pakotettiin katselemaan hänen kuolemaansa», isä sanoi.

Leni katsoi huolissaan äitiä. Sitä isä ei ollut ennen kertonut. He tulivat levottomiksi kuullessaan sen.

Isä naputti jalalla lattiaa, rummutti pöytää nopein sormin. Isä taitteli kirjeen auki, oikoi sen ja käänsi niin, että he pystyivät lukemaan sanat.

Kersantti Allbright –

Teitä on vaikea löytää. Minä olen Earl Harlan.

Poikani Bo kirjoitti kotiin monta kirjettä teidän kahden ystävyystestä. Kiitän teitä siitä.

Viimeisessä kirjeessään hän ilmoitti minulle, että jos hänelle sattuisi jotain siinä paskalävässä, hän toivoi teidän saavan hänen maansa täältä Alaskasta.

Maata ei ole paljon. Kuusitoista hehtaaria ja kunnostusta kaipaava mökki. Mutta uuttera mies voi kyllä repiä elantonsa siitä alasta täällä pohjoisessa, kaukana bulluista ja bipeistä ja kaikesta törystä, mitä muissa osavaltioissa on meneillään.

Minulla ei ole pubelinta, mutta voitte kirjoittaa minulle c/o Postitoimisto, Homer. Saan kirjeen ennemmin tai myöhemmin.

Tilukset sijaitsevat tien päässä, kun ensin ohittaa metalliportin, jota koristaa lehmänkallo, eikä kulje palaneelle puunrungolle asti. Mailinmerkki 13:n kohdalla.

*Kiitokset vielä,
Earl*

Äiti nosti katseensa. Hän kallisti päänsä, tarkasteli isää pää kekkanassa kuin linnulla. »Tämä mies... Bo, on siis antanut meille talonsa. *Talon?*»

»Ajattele nyt», isä sanoi ja nousi innoissaan tuoliltaan. »*Oman talon. Jonka me omistamme.* Paikassa, jossa voimme olla omavaraisia, kasvattaa omat vihanneksemme, metsästää omat lihamme ja olla vapaita. Mehän olemme uneksineet siitä vuosia, Cora. Että saamme viettää yksinkertaisempaa elämää kaukana kaikesta tšekäläisestä hevonpaskasta. Voisimme olla vapaita. Ajattele nyt.»

»Hetkinen», Leni sanoi. Tuo oli aika paksua jopa isän suusta. »Alaskaan? Haluatko taas muuttaa? Vastahan me tulimme tänne.»

Äidin otsa kurtistui. »Mutta... eihän siellä ole mitään, vai onko? Vain karhuja ja eskimoita.»

Isä kiskaisi äidin pystyyn niin innokkaasti, että äiti kompuroi ja kellahti isää vasten. Leni näki isän innossa jotain epätoivoista. »Minä tarvitsen tätä, Cora. Tarvitsen paikan, jossa voin taas hengittää. Joskus minusta tuntuu kuin pursuisin ulos nahoistani. Siellä kaukana takaumat ja kaikki paska varmasti lakkaavat. Tiedän sen. *Me* tarvitsemme tätä. Voimme palata siihen, mitä meillä oli ennen kuin Vietnam runteli minut.»

Äiti kohotti kasvonsa isän kasvoja kohti. Hänen kalpeutensa oli jyrkkä vastakohta isän tummille hiuksille ja päivettyneelle iholle.

»Ihan totta, kulta», isä sanoi. »Kuvittele sitä...»

Leni näki äidin heltyvän, muokkaavan omat tarpeensa isän tarpeisiin, kuvittelevan itselleen ihan uuden persoonan: alaskalaisen. Ehkä äiti piti sitä jonain EST-psykologiana tai joogana tai buddhalaisuutena. Vastauksena. Missä, milloin tai mitä ei

merkinnyt äidille mitään. Hän välitti vain isästä. »Oma talo», äiti sanoi. »Mutta... rahat... voisit anoa sitä sotainvalidiavustusta —»

»Ei jankata taas siitä», isä huokaisi. »Sitä en tee. Tarvitsen vain muutoksen. Olen tästä eteenpäin tarkempi rahan suhteen, Cora. Vannon sen. Minulla on vielä vähän jäljellä isäukon perinnöstä. Vähennän juomista. Menen siihen veteraanien tukiryhmään, johon sinä minua hoputat.»

Leni oli kokenut saman ennenkin. Loppupeleissä oli ihan sama, mitä hän tai äiti halusi.

Isä halusi uuden alun. Tarvitsi sitä. Ja äiti halusi vain nähdä isän onnellisena.

Joten he yrittäisivät taas uudessa paikassa toivoen hartaasti, että maantiede toisi vastauksen. He lähtisivät Alaskaan tavoittelemaan tätä uutta unelmaa. Leni tekisi niin kuin käskettiin, tekisi sen oikealla asenteella. Hän olisi taas uusi tyttö koulussa. Koska sellaista se rakkaus oli.

»Taianomainen, autenttinen voimannäyte.»

– KIRKUS

Arvaamaton tuuli ja kesyttämätön luonto: kun Ernt Allbright palaa Vietnamin sodasta traumatisoituneena miehenä vuonna 1974, hän päättää hetken mielijohteesta muuttaa Alaskaan ja ottaa vaimonsa Coran ja tyttärensä Lenin mukaan, halusivat nämä tai eivät. Alaskan pitkät, valoisat kesäpäivät saavat elämän tuntumaan ensin paratiisilta, mutta talven edetessä ja pimeyden laskeutuessa Leni ja Cora huomaavat olevansa oman onnensa nojassa, kun ihmismieli osoittautuu villiä luontoa vaarallisemmaksi.

Kristin Hannah palaa *New York Timesin* bestsellerissään miljoonat lukijat lumonneisiin teemoihinsa: rakkauteen, menetykseen ja selviytymisviettiin, joka uhmaa kaikkia esteitä.

9 789510 465042

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-46504-2